Utrecht, 1 Maart 1851. Achtste Jaargang. No. 5.

CAECILIA.

ALGEMEEN MUZIKAAL TIJDSCHRIFT

VAN

NEDERLAND.

Buitenlandsche Correspondenten:

De HH. BECKER, BRENDEL, DEHN, DROBISCH, GASSNER, KÜHMSTEDT, LOBE, PHILOKALES, PITSCH, RITTER, SCHILLING, ALOYS SCHMITT, WIEGAND en vele anderen.

Redacteur: Dr. F. C. KIST.

De GEABONNEERDEN zullen den *eersten* en *vijftienden* van iedere maand een nommer (minstens één vel druks) van dit Tijdschrift ontvangen, en daarenboven jaarlijks Muzikale bijlagen.

Verhandelingen, *Biographiën*, *Beoordeelingen*, *Binnenlandsche en Buitenlandsche Berigten*, *Feuilleton en mededeeling van nieuw uitgekomen Muzijkwerken, zullen de inhoud van het Tijdschrift uitmaken.*

Men ABONNEERT zich bij elken soliden Boek- en Muzijkhandelaar en aan alle Postkantoren.

Prijs van het Abonnement:

Geh. jaar ƒ6.00, franco per post ƒ7.00
Halfjaar. » 3.50, » » » » 4.00

Met uitzondering van de gewone Correspondenten, zij de inzending *franco* onder adres van de Uitgevers of van de Heeren Erven ONDER DE LINDEN, Boekhandelaars te Amsterdam.

NECROLOOG.

FREDERIK WILLEM LUBECK.

Onder het reeds aanzienlijke getal bekwame kunstenaren, die hunne geheele vorming aan de K. Muzijkschool te 's Gravenhage te danken hebben en wier vroegtijdige dood als een verlies voor de kunst te betreuren is, verdient de vroeg gestorven F. W. Lubeck eene voorname plaats. Hij werd den 19. Augustus 1814 te Rheinberg geboren, en in zijne vroegste jeugd in de eerste gronden der Muzijk en het Vioolspel onderwezen. Later met zijn broeder, den Heer J. H. Lubeck, Directeur der K. Muzijkschool, met der woon in 's Gravenhage gevestigd, genoot hij verdere en hoogere opleiding aan die school (en ook inzonderheid van genoemden broeder), haar gelijktijdig met den Heer Joh. J. H. Verhulst verlatende. Na als Violist een' zeer hoogen trap van kunstvaardigheid op dat instrument bereikt en ook als Pianist zeer goede eigenschappen verkregen te hebben, en in Harmonie, Contrepunt en Compositie-leer onderwezen te zijn, bragt hij twee jaren in Parijs door, om zich vooral in de behandeling van zijn hoofd-instrument te volmaken. Bij zijne terugkomst werd hij als 1e Violist bij de Hof-Kapel in Neêrlandsch Hofstad, en na den dood van den Heer J. C. Lechtleitner, in het laatste van 1837, in diens plaats tot Concertmeester en onderwijzer aan de K. Muzijkschool aangesteld. Lubeck was na zijne terugkomst uit Parijs tot 1844 als Solist een sieraad der Concerten in de grootste steden van Nederland. Overal waar hij, hetzij met zijne eigene Compositiën van eene buitengewone moeijelijkheid, hetzij met die van anderen in verschillende genres optrad, werd hij met de luidruchtigste toejuichingen bekroond. Bij eene zeldzame vaardigheid, eenen schoonen, krachtigen toon, eene breede en fraaije stokvoering, wist hij de halsbrekendste moeijelijkheden met gemak te overwinnen en zijne auditores door zijne geest-, kracht- en smaakvolle voordragt in verrukking weg te slepen. Hij was in één woord een groot virtuoos op zijn instrument en een doorwrocht kunstenaar. Hiervan mogt ook zijn overheerlijk Quartetspel, zijne voortreffelijke en edele voordragt van Haydn's, Mozart's en vooral Beethoven's werken getuigen. Hij bezielde een geheel Quartet door zijn vurig en goed gekarakteriseerd spel, door zijne fijne opvatting, door de uitmuntende wijze, waarop hij de 1e partij dier meesterwerken wist terug te geven. Op dat standpunt hebben wij den kunstenaar dikwijls met hooge bewondering en in verrukking aanschouwd. Maar ook als Orchest-directeur wist Lubeck zich gunstig te onderscheiden, en de goede uitvoering der ensemble stukken in de Concerten, waar hij den directeur-staf in handen had, zoo als in die «*Uit Kunstliefde*" te 's Gravenhage, had men ook grootendeels aan zijne ernstige en energische leiding te danken. In 1844 de betrekking van Concertmeester te Hannover vacant zijnde, begaf Lubeck zich derwaarts, en mogt hij bij een Concours den palm der overwinning op zijne mede-aspiranten wegdragen en den post van Concertmeester verkrijgen, welke betrekking hij gedurende eenige jaren vervulde. Aan eene slepende ziekte kwam hij den 19. Augustus 1850 in Kaldekirchen te overlijden.

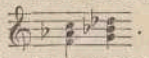
Volgens zijn aanleg zou deze rijk begaafde kunstenaar voorzeker een Europeschen roem verworven hebben, indien hij zijne roeping als Violist en Componist geheel had kunnen volgen, eene vroegtijdige echtverbindtenis met de daaruit voortvloeijende huiselijke beslommeringen, benevens zijne menigvuldige bezigheden en het geven van onderwijs in Piano- en Vioolspel enz. hem dit niet belet hadden. Ook als Componist bezat Lubeck vele verdiensten; verscheidene werken, waaronder schoon gedachte, meest in Manuscript, den stempel eens buitengewonen talents dragende, zijn uit zijne pen gevloeid: drie Concerten, vele Fantaisiën, Variatiën en andere kleine stukken voor Viool; twee Ouvertures voor groot Orchest, Zangstukken en Solowerken voor onderscheidene blaasinstrumenten.

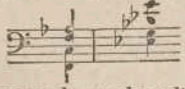
Dr. KIST.

BEOORDEELING.

S. Saloman. Fünf Lieder für vier Männerstimmen. Op. 14. Partitur 10 Sgr., Stimmen 15 Sgr.

S. Saloman. Fünf Lieder für vier Männerstimmen. Op. 15. Pr. 25 Sgr. Magdeburg, Verlag der Heinrichshofen'schen Musikalien-Handlung.

Deze tien vierstemmige Mannenliederen zijn noch fraai, noch duchtig, ja zelfs maar middelmatig; bij de reeds bestaande ruime voorraad van keurige Compositiën, vreezen wij, dat deze beide bundels wat op den achtergrond zullen blijven. Ofschoon de vorm en tempo's wel overeenkomstig de woorden zijn aangewend, zoo bevat echter de Compositie voor het grootste gedeelte hoegenaamd geene vinding, op een paar uitzonderingen na, zoo als N°. 2 van Opus 14 en N°. 1 van Opus 15, waarvan wij het $^3/_8$ *Jubilate!* echter liever in A-majeur hadden gezien, en is de bouw stijf en van belang ontbloot. Ook stuiten wij hier en daar op stemvoeringen, die afkeuring verdienen. Zoo staat in Opus 14, N°. 1, bij herhaling . Ook zoude de modulatie van het begin der derde voorlaatste maat eerder eene sluiting in As- dan in F-Mineur doen verwachten; verder is de modulatie op den Bas hier te geforceerd. In de zevende maat ware de 2e Tenor beter als . Zoo ook vindt men in N°. 3 deze afkeuringswaardige stemopvolging:

Ook het eindfigunr op de woorden «*die Stirn mir kühl*" is zeer flaauw. In N°. 3 van Opus 15 vinden wij de Harmoniën der 10e, 11e, 14e en 15e maten volstrekt niet voor de woorden geschikt; de zachte nachtegalen worden hier niet zeer liefelijk en wegslepend geschilderd. De Compositie is stroef en eenvormig, doch men bespeurt hier en daar zeer goed de hand van hem, die weet hoe te schrijven. Wij veronderstellen dus dat de Componist in die oogenblikken, dat hij deze Liederen schreef wel lust, doch geenzins de noodige inspiratie gehad heeft. Met uitzondering van eene omissie in de partitie van Opus 15, N°. 4, waar de $^6/_8$ maat moet staan, is de uitgave zeer correct en prijzenswaardig.

3.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

MUZIKALE BERIGTEN UIT AMSTERDAM.

Geacht Redacteur!

Het heeft mij leed gedaan, dat ik u in den laatsten tijd zoo weinig berigten heb kunnen toezenden, maar daarentegen heeft het mij ook zeer verheugd, dat het u nogtans daarom niet aan stoffe heeft ontbroken. Nu ik echter mijne zaakgelastigden beleefdelijk voor hunne moeite en het talent, waarmede zij mijn' post hebben waargenomen, bedankt heb, zie ik tot mijne niet geringe verbazing dat de Muzikale oogst in de laatste dagen zoo buitengemeen rijk is geweest, dat er ook mij nog rijkelijk stoffe overblijft om u menig lang en uitgewerkt berigt uit onze hoofdstad te doen geworden. In trouwe, ik moet eerlijk bekennen dat ik er van ijze, als ik den berg Programma's, die op mijne schrijftafel uitgestald liggen, als zoo vele beeren, die mij met stomme welsprekendheid aanmanen om het kolossale werk, dat door mijn uit- en afstellen tot een waren brijberg is aangegroeid, aanschouw, en aan de taak denk, die ik nog te volbrengen heb. Want zoo is de mensch en vooral dat genus, dat men verslaggevers noemt; eene zekere luiheid is zijne hoofdeigenschap, uit- en afstellen zijne dagelijksche zonde, en zijne geliefkoosde spreuk «tijds genoeg!" Maar met al die voorposten-schermutselingen zijt gij, mijn waarde! niet geholpen, en uwe lezers zeker het minst van allen gediend. Mij dunkt ik hoor u reeds van hier, niet even als Heer Peter in Vondel's *Gijsbrecht* «Te wapen, te wapen!" maar toch zeker niet minder krachtig dan deze roepen: «berigten, berigten!" Nu ik weet ook wel dat ik met al dat dralen de zaak eer vererger dan verbeter, en zal mij in 's hemels naam maar wapenen en als een andere Hercules dien Muzikalen Augias-stal — passez moi la comparaison — aanvegen. Laat ons dus met het begin aanvangen en allereerst spreken van het

Achtste Concert der Maatschappij Félix Meritis, op Vrijdag 17 *Januarij* 1851.

Programma. Eerste Afdeeling. Symphonie van Mozart. Aria uit de Opera *le Serment*, van Auber, te zingen door Mej. Pretti-Chaix. Concert voor de Piano-forte, van Mendelssohn Bartholdy, voor te dragen door den Heer Ernst Lubeck, van 's Hage. Aria uit de Opera *le Comte Ory*, van Rossini, te zingen door den Heer Ch. Huner. Concert voor de Klarinet, van Crusell, voor te dragen door den Heer J. W. Kleine. Ouverture *Leonore*, van Beethoven. Tweede Afdeeling. Ouverture *Der Berggeist*, van L. Spohr. Duo *Mira la bianca Luna*, Muzijk van Rossini, te zingen door Mej. Pretti Chaix en den Heer Ch. Huner. Concert-Etude van Ernst Lubeck, Scandinavische Melodie van Willmers, *Chanson Négre*, van Gottschalk, voor de Piano-forte, voor te dragen door den Heer Ernst Lubeck. Polacca uit de Opera *les Puritains*, van Bellini, te zingen door Mej. Pretti-Chaix, en Romance, te zingen door den Heer Ch. Huner. Ouverture van Hummel.

Onze Ernst Lubeck was de held van den avond. Ik zeg *onze*, want wij kunnen er trotsch op zijn zulk een landgenoot te bezitten. Hij kan gerust met elk buitenlandsch talent in het strijdperk treden, hij mag met de beroemdste Klavier-virtuozen eene lans breken en zal er welligt menigeen uit den zadel ligten. Maar wie uwer lezers kent ook dien voortreffelijken kunstenaar niet?

Welke stad in ons vaderland heeft niet reeds het geluk gehad hem eenmaal binnen hare muren te zien en zijn kunsttalent te bewonderen, en hoe velen nog zien er met innig verlangen naar uit! Die beroemdheid, die opregte vereering van het waarachtige, degelijke talent in onzen landgenoot verheugen mij en maken mij daarenboven al vast dit gedeelte van mijne taak ligt Ik behoef u over dit genie toch niet veel meer te zeggen, men kent het en heeft er beter de wegslepende begeestering van ondervonden, dan ik met kleurlooze woorden zou kunnen afmalen. Neen, daartoe zijn mijne verwen te waterig en te dun; zij zouden voor den glans van Lubeck's genie verbleeken en door de warme stralen van den gloed zijns talents uitgewischt en tot flaauwe omtrekken herleid worden. Liever dus daarvan afgezien en het bij eene eenvoudige aankondiging laten berusten. — Of neen, al ben ik geen Dichter, of kan het al vast hier niet wezen, toch moet ik als prozaïsch verslaggever optreden en de eenvoudige feiten aangeven. En die bestaan hierin: nimmer nog hoorden wij Mendelssohn's onvergelijkelijk meesterwerk in zoo hooge volkomenheid, met zoo veel vuur, geestdrift, vlekkelooze bravour en goed begrip ten uitvoer brengen — nimmer zagen wij eene zoodanige overeenstemming tusschen den Solospeler en het Orchest, eene zoo groote geestesmededeeling van den eersten aan het laatste — nimmer nog een innig ineensmelten van beide met hunne hoorders, een zoodanig influenceeren van de beide eersten op de laatstgenoemden. Want dat is het vooral, waarop oordeelkundige beschouwers de aandacht moeten vestigen. Het is toch niet genoeg zijne gedachten te uiten en in breede lofspraken het publiek aandachtig te maken op dit of dat talent, op deze of gene Compositie. Wat helpt dit alles als de hoorders zelven niet voelen, als zij zelven niet doordrongen worden bij het hooren van een kunstwerk, als niet de duizenden schoonheden van hetzelve in hunne zielen overgestort worden, daar toegang verkrijgen en er weêrklank, waarachtigen en diep gevoelden weêrklank vinden? En dat was hier het geval. Nooit werd Mendelssohn's G-mol-Concert hier zoo ten gehoore gebragt, maar ook nooit drong het zoo in de zielen der hoorders door, en doortintelde hun het gemoed met een zoo liefelijk gevoel! Dank voortreffelijke Kunstenaar! hartelijk dank, in naam der kunst, voor deze hare overwinning! Maar ook niet minder dank aan hen, die u daarbij zoo trouw hebben ten dienste gestaan. Als een andere opperbevelhebber zijt gij met het vaandel in de hand de brug van Arcola op en de overwinning te gemoet gevlogen, maar ook als een ander republikeinsch leger hebben uwe dapperen u op den voet gevolgd, stormerhand de plaats veroverd en u den lauwer der overwinning om de slapen helpen vlechten! — Over het overige kunnen wij kort zijn. Mejufvrouw Pretti-Chaix, chantense legère van de Fransche Opera alhier, was verkouden. Zij kon dus haar talent, hetgeen waarlijk, *in dat genre*, wezenlijk merkwaardig kan genoemd worden, niet laten gelden. Ik zal u in een afzonderlijk artikel over haar en den Heer Huner, directeur van diezelfde Opera, en vroeger eerste Tenor te 's Hage, die ook in dit Concert optrad, maar ook ongelukkig gedisponeerd was, spreken. Ook over den Heer Kleine kan ik u weinig zeggen. Hoe het mogelijk is een Concert van Crusell, oud als de weg van Kralingen, (met alle eerbied voor de goede oude Composities), of laat ik liever zeggen: droog, dor, zout- en geesteloos als alle Concerten en Solo's van dat soort, na het bovengenoemde meesterwerk te doen hooren, gaat alle begrip te boven. Wij wijten dit echter niet alleen aan den voortreffelijken kunstenaar, maar ook de Bestuurderen dragen daar schuld van. Gelukkig dat de heerlijke *Leonore*-Ouverture het eerste deel besloot en door hare onwederstaanbare tooverkracht alles nieuw leven en veerkracht wist in te gieten. Zij werd even als de andere Orchestnummers allervoortreffelijkst uitgevoerd.

De vereeniging van de H. Vincentius de Paula, of Paulo (de naam doet niets ter zake, mits het doel en vooral ook in dit geval de middelen, slechts goed zijn, en het laatste was hier wel het geval) gaf op 20 Januarij haar gewoon jaarlijksch Concert, waarop Haydn's *Jaarezeiten* ten uitvoer werden gebragt. Op de keuze valt niets aan te merken, integendeel, ik heb er mij met velen, die dat meesterwerk van den grijzen bard sinds lang niet hier gehoord hadden, hartelijk in verheugd. Ook de uitvoering was in vele opzigten goed, hoewel dat al van zelf in zich besluit dat er ook wel iets te laken viel. Zoo was b. v. het Orchest alles behalve goed te noemen en de strijk-instrumenten zelfs meerendeels slecht bezet. Ook waren zij, hetzij door ongunstige plaatsing of door zwakke bezetting, te krachteloos en kwamen in de zaal bijna niet uit. Daarbij werden de Recitatieven niet altijd even zeker en naauwkeurig op de Pianoforte begeleid. Het Koor was overigens vrij talrijk en krachtig en uit goede en geoefende Zangers zamengesteld; vooral de mannenstemmen blonken uit; het vrouwenkoor had sterker kunnen zijn. Nogtans was de uitvoering der schoone Koren voortreffelijk, en lieten alleen in het algemeen krachtig attakeren iets te wenschen over. Ook de S. lo's waren gedeeltelijk in goede handen. Mevrouw van Westerhoven-Stoetz zong de partij van Hanchen met veel uitdrukking en gevoel; men kon het haar aanhooren dat zij diep en goed in den geest der Compositie was doorgedrongen en ze met overtuiging terug gaf. Ook de partij van Lucas was aan geen beteren kunnen toevertrouwd worden als aan den Heer Tuyn. Deze partij behoort tot eene zijner schoonste opvattingen, hetgeen te meer te verwonderen is, omdat zij zoozeer buiten het diapason van de meeste Tenor-stemmen en vooral ook van de zijne ligt. Hem komt daarvoor groote en welverdiende lof toe. De partij van Simon was in minder gelukkige handen. De Heer Walter, die haar voordroeg, heeft wel een schoon Bas-geluid en goede Muzikale kennis, maar noch genoegzame hoogte, noch genoegzame kennis der Duitsche taal, noch voldoend begrip van aesthetiek om de schoonheden van dit meesterwerk te doorzien, goed op te vatten en met het juiste effect terug te geven; van daar dat men in de plaats der schoon geschilderde dramatische toestanden, waaraan dit werk zoo rijk is, in plaats van de heerlijke lyrische en uitdrukkingsvolle Zangen, die daar een zoo scherp contrast mede vormen, slechts een droog, ongevoelig opzingen der noten ontving, en zoowel door het geheel onverstaanbare van den tekst als door de eentoonige, kleurlooze voordragt, al de fijne schakeringen en ontelbare schoonheden, waarvan vooral deze heerlijke partij in al hare naiviteit zoo wemelt, geheel verloren gingen. Dat de vaste hand van onzen van Bree het in enkele opzigten zoo heterogene geheel en het in alle gevalle slechts voor deze enkele gelegenheid bijeengevloeide personeel, tot eene gepaste en zekere leiding verstrekte, behoef ik u wel niet te melden. Het auditorium was zeer opgewonden (vooral na de pauze) en alleraanzienlijkst Ik kan u den stand van den thermometer niet opgeven, maar verzeker u op mijn eerewoord dat die het kookpunt nabij was. Moge die warmte niet alleen de ligchamen der hoorders, maar ook hunne harten hebben ingenomen, opdat er de armen

een koesterend brandje voor den anders nog al dragelijken winter uit geworden!

——

Het negende Concert van *Félix Meritis* bragt ons het volgende Programma: Eerste Afdeeling. Ouverture van Onslow, *Guise ou les états de Blois*. Cavatine uit de Opera *Lucie de Lammermoor*, van Donizetti, te zingen door Mej. Johannsen. Introductie en Variatiën op een Thema uit de Opera *les Huguenôts*, voor de Viool, gecomponeerd en voor te dragen door den Heer C. C. Fischer. Aria uit de Opera *Figaro's Hochzeit*, van Mozart, te zingen door Mej. Johannsen. Ouverture van L. van Beethoven, Op. 43. Tweede Afdeeling. *Die Weihe der Töne*, Characteristische Tongemälde in Form einer Symphonie, nach einem Gedicht von Carl Pfeiffer, gecomponeerd door Louis Spohr. Aria van Paccini, te zingen door Mej. Johannsen. Ouverture van A. Romberg.

Mejufvrouw Johannsen, de gevierde Zangeres onzer Concerten in dit winter-saizoen, verloochende ook nu weder hare meesterschap in de kunst niet. Vooral blonk die in hooge mate uit in het overheerlijke Aria van Suzanna «*Endlich naht sich die Stunde*;" dat zij met zoo veel gevoel, uitdrukking en voortreffelijkheid zong, dat het elk goed kunstminnaar wel aan het hart deed. Maar ook, welke goddelijke Muzijk! Mozart, Mozart, wat hebt gij ons dien avond het dunne watersoepje van Donizetti en de flaauwe *blanc-manger* van Paccini slecht doen smaken! Die heeren hadden anders een goeden compagnon aan den Heer Fischer; zoowel zijn spel als zijne Compositie behoorden tot dezelfde *ménu* en wedijverden in flaauwigheid. Wanneer die Heer den tijd, dien hij aan het in de wereld zenden van zulk eene klierachtige Compositie ten koste gelegd heeft, besteed had aan het instuderen van een goed en degelijk Solostuk, had hij vrij wat beter gedaan en zeker oneindig meer bijval ingeoogst. Het Orchest kweet zich dezen avond uitmuntend van zijne taak. Onslow's schoone Ouverture en Spohr's karakteristieke Symphonie werden met vuur en aplomb uitgevoerd. De laatste vooral met ongemeene geestdrift, hetgeen nu en dan nogtans wel een weinig te veel drift in de gelederen bragt. Bij het slaggewoel schaadde dit echter niet, integendeel, het verminderde die langwijlige periode en ontnam die hare gerektheid. Overigens was de indruk grootsch en treffend en zeker niets minder dan op het vorige *Caecilia*-Concert, even als de uitvoering daarvoor niet behoefde onder te doen.

——

Het Programma van het tiende Concert luidde als volgt: Eerste Afdeeling. Symphonie van Mozart. Aria *Tu m'abandoni*, Muzijk van Spohr, te zingen door Mej. Caecilia Leich. Solo voor de Violoncel, (Pièce Fantastique), van F. A. Kummer, voor te dragen door den Heer J. G. Merlen. Ouverture *Demophon*, van Vogel. Tweede Afdeeling. Ouverture *Cantemire*, van Fesca. Aria uit de Opera *Nebucodonozor*, van Verdi, te zingen door Mej. Caecilia Leich. Nocturne voor Hoorn à Cilindre, van Laurens, voor te dragen door den Heer J. Eeckhoff. Cavatine uit de *Freyschütz*, van Weber, en Lied van Kücken, te zingen door Mej. Caecilia Leich. Ouverture van Lindpaintner, *Abram's Opfer*.

Voor zoo verre de Symphoniën betreft is er in *Félix* vooruitgang. Wij zijn dezen winter tot nog toe verschoond gebleven van Krommer, André en andere Dii minores. Beethoven, Mozart, Haydn, Mendelssohn en Spohr hebben alleen den scepter gezwaaid. Hoe jammer dat Franz Schubert er nog aan ontbreekt, maar wij hopen hem toch nog aan te treffen, al hebben het publiek en zelfs de meeste kunstenaars er even onbarmhartig als onwetend den staf over gebroken. Ook Schumann en Gade ontbreken nog en zullen wel ad calendas Graecas verschoven worden. Gelukkig daarom dat wij het vooruitzigt hebben de *Comala* van den laatsten binnen kort te hooren, welke dramatische Compositie met ijver door de Zangvereeniging der *Maatschappij tot bevordering der Toonkunst* bestudeerd wordt, om in het begin van Maart, te gelijk met Mendelssohn's *Athalia*, waarvoor Dr. J. P. Heije eene uitmuntende Hollandsche vertaling heeft vervaardigd, met verbindende tusschenspraken, met groot Orchest en met een duchtig bezet Koor ten gehoore te brengen. Maar om op het Concert terug te komen; men had dien avond niet te klagen. Of is het geen onbeschrijfelijk genot de *Jupiter*-Symphonie van Mozart te hooren en te bewonderen. Want *die* was het, al spreekt het Programma er geen woord van. Ja, die Tantaliserende Commissarissen van *Félix Meritis* gaan nog maar altijd voort met ons het zwaard van Damocles boven het hoofd te hangen. Gelukkig dat de gevolgen nooit zoo moorddadig kunnen zijn als bij den tyran van Syracuse, en dat het bij slot van rekening toch altijd goed afloopt; want *Jupiter* of niet, het is toch altijd Mozart, *et pour attendre un peu on n'y perd pas*. Maar ik moet toch zeggen dat het niet fijn geredigeerd is. De uitvoering had wel iets naauwkeuriger kunnen zijn; het Orchest was niet zoo compleet als anders, en aan de repetitie scheen niet te veel zorg besteed. In allen gevalle doet het iemand goed zulke Muzijk, al ontbreekt er eens eene kleinigheid aan, te hooren. Mejufvrouw Leich heeft haren bekenden roem ook nu goed opgehouden. Het Aria van Spohr echter kon ons niet geheel bevallen; het is de Kasselsche Kapelmeester niet, dien wij er uit hooren, (als het in den laatsten tijd geschreven was, zouden wij vreezen dat het ministerie Hasenpflug er op geinfluenceerd had, hoewel het eigentlijk niet conservatief is, maar wel degelijk liberaal, want Spohr schijnt er den ultra-demoncratischen stijl, den nieuw-Italiaanschen in te hebben willen volgen). Overigens zong zij zeer verdienstelijk en ontving daarvoor luide erkentelijkheid. Hetzelfde viel den Heer Merlen te beurt, die met zoo veel accuratesse, zuiverheid en virtuositeit speelde, dat hij algemeenen bijval inoogstte. Jammer dat Kummer's Compositie zoo veel droogs en stroefs, vooral in de midden-Satz (Andante) bevat, en dat het instrument van den verdienstelijken kunstenaar zoo houterig, toonloos en slecht aansprekend is! Door dit laatste vooral gaat veel verdienstelijks en schoons verloren. De Heer Eeckhoff blies de Nocturne van Laurens (met de tooverlantaarn?) zeer braaf. Waarom echter vergast ons die kunstenaar altijd op dezelfde Compositie? voorleden jaar droeg hij dezelfde Nocturne, maar toen was die van Lorentz, voor. Nu, de naam doet niets ter zaak, maar zulk een knap kunstenaar mag ons wel eens iets anders doen hooren.

Dit Concert had plaats op 31 Januarij jl. Ik kan er dus gerust mijne berigten mede besluiten, hoewel ik u nog van verscheidene Muzikale aangelegenheden te berigten heb, die in den loop dier maand zijn voorgevallen. Maar uwe pers «schreit wie ein Hirsch;" ik wil u niet langer laten wachten en ook iets voor de volgende maand bewaren. Het zal trouwens dan ook al weêr niet aan stof ontbreken en daarom hoop ik u weldra weder eene bezending berigten te doen toekomen.

X.

's GRAVENHAGE.

Vierde Concert « Dilegentia ,» Woensdag 12 Februarij 1851.

Programma. Eerste Gedeelte. Symphonie *Eroïca* (N°. 3), van v. Beethoven. 5e Air Varié voor de Viool, van de Beriot, uitgevoerd door den jongen Heer Rancheraye. Aria van Mozart, gezongen door Mejufvrouw C. Leich. Groot Concert voor Piano-forte, van Charles Mayer, uitgevoerd door den Heer A. de Vigne, van Gent. Tweede Gedeelte. Ouverture *Meeresstille*, van Mendelssohn. Duet uit de Opera *Jessonda*, van Spohr, gezongen door Mejufvrouwen C. Leich en T. Dellemijn. *La Melancolie*, Pastorale voor de Viool, van Prume, uitgevoerd door den jongen Heer Rancheraye. *Herbstlied*, van C. Klingeman, Muzijk van Mendelssohn uit Op. 84, gezongen door Mej. Dellemijn. Fantaisie voor de Piano-forte, gecomponeerd en uitgevoerd door den Heer A. de Vigne. Ouverture *Vampyr*, van Lindpaintner.

De Dames hebben zich met zeer veel lof van hare taak gekweten; hare Solostukken zoowel als de Duo hebben de verdiende hulde van het zeer talrijke publiek weg gedragen. De zeer jeugdige, men zegt 11jarige, Violist belooft een goed Obligatist en wij hopen ook een goed Artist te worden; vrij veel stoutheid en aplomb, ook vooral doorgaande zuiverheid, gepaard met veel vlugheid, kenmerken reeds zijn spel. Wij wenschen van harte, dat hij aan de schoone verwachtingen geheel mag beantwoorden, en niet, zoo als men wel eens meermalen heeft gezien, door deze te vroege oefeningen (ontwikkeling is hier nog geenzins het juiste woord) zijne physique en morele krachten zoodanig zullen worden uitgeput, dat én mechaniek én zelfstandigheid slechts op zwakke trappen blijven rusten. Het zeer vlugge en ook zeer krachtige Pianospel van den Heer A. de Vigne had zijne bewonderaars, doch ook velen wenschten, als het mogelijk was, wat smaak, vorm, schakering, bezieling, enz. De Concertbezoekers zijn echter niet meer op de hoogte der Fransche en vooral Belgische Pianoschool; zij weten niet dat het daar slechts het mechaniek is dat de overwinning moet behalen. De Compositie van Maijer heeft eenen zeer gezwollen stijl; alles is even hard en druk; de Piano-Solo's bewegen zich voortdurend even onrustig als eekhoorntjes, en daardoor wordt het Concert vermoeijend en eentoonig; gelukkig dat het sterke staartstuk voortdurend aan het Orchest het hoofd kon bieden. De Fantaisie, eene combinatie der modernste Piano-figuren, (zonder accompagnement), werd glad en met veel bijval voorgedragen. En nu het Orchest? En nu de Orchest-stukken? Voor ons blijft dit deel van een Concert steeds het voornaamste; het is het hoofddoel der kunst; het is het beeld in zijne edelste vormen; daar leidt het mechanisme tot een schoonen weg; tot deze voordragt moet men niet slechts virtuosen, maar ook ware Muzikanten hebben; het zijn hier niet louter vuurwerkjes of *tours de force*, het is hier de kunst, die in alle hare majesteit optreedt en Melodiën en Harmoniën doet spreken door de lieren harer uitverkorene priesters. Beethoven, Mendelssohn en Lindpaintner spraken met die waarheid en dien gloed, welke door Directeur en Orchest zoo goed begrepen, gewaardeerd en uitgevoerd worden. Het Orchest heeft haren roem op nieuw gehandhaafd.

ROTTERDAM.

Eruditio Musica.

Vierde Concert.

2e Symphonie van Hutschenruyter. Ouvertures *Meeresstille*, van Mendelssohn en C-dur van Beethoven. Fantaisie, Dans-thema en *Carneval de Venise*, voor Violoncel. Aria's *Don Juan* en *Oberon*. Liederen voor Sopraan.

De 2e Symphonie van Hutschenruyter is een werk dat, naarmate men het meer hoort, meer schoonheden ontwikkelt en steeds meer in de achting van elk Muzijkbeoefenaar wint; bij de bovengenoemde opvoering, die in allen opzigte voortreffelijk mag genoemd worden, bleek het dat de belangstelling in het werk algemeen was en dat het niet minder algemeenen indruk maakte. De beide Ouvertures werden zeer goed uitgevoerd. Servais droeg de Solo's voor Violoncel voor en wat zouden wij meer kunnen zeggen? die naam toch waarborgt alles wat van den instrumentist gevorderd of verwacht kan worden. Hoogst zeldzaam zal men zulk eene vereenzelving van den kunstenaar met zijn instrument ontmoeten, het is als worden ze een; van daar dat bezielde en bezielende, dat, hoe hoog ook de mechanische ontwikkeling staat, toch altijd de hoofdzaak blijft en ook de hoofdzaak is van den minder of meerderen invloed, dien de kunstenaar op zijne hoorders uitoefent. Servais oefent geen invloed uit, hij sleept mede, onwederstaanbaar maakt hij zich meester van den hoorder en voert hem daar, waar hij hem hebben wil. Met één woord, zijn spel is de triumph der kunst. Mejufvrouw Jaspers toont in de keuze harer stukken een degelijk streven naar hooge kunst. Hartelijk wenschen wij haar toe dat zij haar doel moge bereiken.

Vijfde Concert.

G-mol-Symphonie van Mozart. Ouvertures *Don Carlos*, van Ries, en *Fidélio*, van v. Beethoven. Concert van Charles Maijer en Fantaisie van de Vigne, voor Piano-forte. Concertino voor Basson, van David. Aria uit *la Gazza Ladra*. Duo uit de *Caïd*, van Thomas.

Weder kunnen wij met gerustheid de uitvoering der ensemble-stukken als meesterachtig roemen; waarlijk, ons Orchest maakt renzenschreden, en veilig mag men het als voorbeeld aanwijzen, waarnaar vele anderen zich mogen rigten. De Heer de Vigne droeg het grootaardige, moeijelijke en toch bevallige Concert van Maijer uitmuntend voor, zoo ook de door hem gecomponeerde Fantaisie. De moeijelijkheden in beide (vooral in het laatstgenoemde) zijn talloos en verbazend; desniettegenstaande werden ze door den virtuoos met gemakkelijkheid, juistheid en zekerheid voorgedragen; hij verwierf grooten bijval. Het Concertino voor Basson, door onzen hoogst verdienstelijken 1e Fagottist de Heer Copper uitgevoerd, voldeed algemeen. De Heer Copper heeft een' heerlijken toon, groote vaardigheid en is zijn instrument meester. Kracht voor den toon en smaak voor de voordragt zij zijne verdere studie. Mevrouw Montaubry zong de bekende Aria uit *la Pie Voleuse* slechts middelmatig; hare voordragt was stijf en smakeloos; zuiverheid en netheid van uitvoering mist men echter nooit. Het Duo met haren echtgenoot werd te nonchalant voorgedragen; de cadence werd gered door de tegenwoordigheid van geest van onzen directeur, zonder welke zeker ieder der hoorders zou opgemerkt hebben, wat nu door slechts weinigen werd waargenomen.

Philharmonische Vereeniging.

Negende Concert.

Ouvertures: *Zauberflöte* en *Nachtklänge*, van Ossian; 2e Symphonie van Spohr en 8e van Beethoven.

De uitvoering was braaf. Hobo en Fagot wedijverden om onder de kunstenaars van den eersten rang, ten minste wat het Orchestwerk betreft, genoemd te worden. Onze koperen instrumenten schitterden met meer dan gewonen glans in de fraaije Ouverture van Gade. Het tempo der *Zauberflöte* was te snel, het hoofd-figuur kan in dit mouvement niet duidelijk zijn. De Menuetto der Symphonie van Beethoven hadden wij iets sneller gewenscht. Met leedwezen zien wij ons weldra aan het eind der ingeschrevene Concerten genaderd; zulk eene vereeniging moest stand kunnen houden zonder tusschenruimte.

Soirée Musicale van Frans Coenen.

1e Allegro van het Octet van Mendelssohn. Cavatina uit de *Euryanthe*, Aria uit de *Barbiere* en Lied van Schumann, voor Sopraan. *Don Juan*-Fantaisie van Thalberg, *l'Echo du Nord*, van Willmers, en *le Bananier*, voor Piano, van Gottschalk. Fantaisie (*Puritani*) en *Carneval de Venise*, voor Viool. Groote Sonate van Beethoven, voor Piano en Viool.

Mejufvrouw Bertha Johannsen zong de bovenstaande stukken met een hoogen graad van volkomenheid. Lubeck toonde zich op nieuw de groote kunstenaar en Coenen bevestigde volkomen wat wij over hem gezegd hebben. Het drietal werd met de uitbundigste teekenen van bijval als overladen en herhaalde malen terug geroepen. Lubeck moest het galante en geestige stukje van Gottschalk, Coenen zijne burlesque Variatiën herhalen. Het glanspunt van den avond was echter de Sonate van Beethoven. Men kan zich geen volmaakter uitvoering van dit meesterstuk denken; de opvatting was tot in de kleinste bijzonderheden bestudeerd, juist en fijn; de voordragt edel, gevoel- en smaakvol; de overeenstemming der beide instrumenten volmaakt. Voegt men nu hierbij de grootste virtuositeit in de bravour-passages, een' kennelijken toon bij den Violist en een' boven beschrijving fraaijen aanslag bij den Pianist, dan zal het wel niemand verwonderen dat elk der onderdeelen met luider stem door een iegelijk werd toegejuicht. Hooge eer hebben zich de uitvoerders verworven, maar ook hooge eer een publiek van omstreeks 700 personen, die zulk een werk zóó wisten te waarderen.

MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TOONKUNST.

Tweede Huishoudelijk Muzijkfeest.

Oratorium *Paulus.*

Wij *kunnen* in geene bijzonderheden omtrent de uitvoering of omtrent het werk zelve treden. Niettegenstaande reeds verscheidene dagen verloopen zijn sinds den onschatbaren avond, is de indruk bij ons nog steeds te diep en te groot. Wij wenschen dan ook slechts mede te deelen dat *allen* die bijgedragen hebben tot de daarstelling van zulk een geheel, zich onverwelkbre lauweren verworven hebben. Slechts ééne stem ging op, uit het talrijke publiek van beinde en verre bijeen gestroomd; het was de stem van onverdeeld genot. Diepen ernst, heilige stilte en deftige aandacht heerschten onafgebroken onder de verzamelde menigte, en aan het eind der eerste afdeeling en na het Slot-Koor daverden de wanden van de opregte hulde, die den uitvoerders gebragt werd. Wij mogen niet nalaten Verhulst onzen dank te betuigen; de Zangvereeniging zij trotsch op haren Directeur! de Directeur zij trotsch op zijne Zangvereeniging!

UTRECHT.

Vierde Studenten-Concert, Woensdag 12 *Februarij* 1851.

Programma. Eerste Deel. Symphonie van Haydn, in D. Introductie en Variatiën (*das Lob der Thräne*), van F. David, voor Viool, uit te voeren door den Heer H. S. Meyroos, uit Enkhuizen. Aria uit de *Freyschütz*, te zingen door Mej. A. Jaspers. Adagio en Rondo van het derde Concert van Moscheles, in G-minor, voor Piano, uit te voeren door den Heer Ernst Lubeck. Tweede Deel. Ouverture *Im Hochland*, van Niels W. Gade. *La Zingara*, van Donizetti, te zingen door Mejufv. A. Jaspers Dixième Air Varié, van C. de Beriot, voor Viool, uit te voeren door den Heer H. S. Meyroos. Fantaisie van Thalberg, op thema's uit de *Don Juan*, van Mozart, voor Piano, uit te voeren door den Heer Ernst Lubeck. Liederen, te zingen door Mej. A. Jaspers, *a. Die Ungeduld*, van Schubert, *b. Die Russische Nachtigall*, van Allieneff. Ouverture *Hiltrude*, van Lindpaintner.

Van de uitvoering der groote Instrumentaalwerken was die van Lindpaintner's Ouverture de warmste. Haydn's meesterstuk marcheerde gansch niet voortreffelijk. Tusschen deze en eene vroegere uitvoering was een groot verschil. Mejufvrouw Jaspers is eene beginnende in de kunst; zij bezit nog geene voldoende eigenschappen om zich te kunnen scharen onder de Zangeressen, die door stem, talent en bekwaamheden uitmunten Wat HaarEd. als Concert-Zangeres eens worden zal, is moeijelijk te bepalen, wat zij nu als zoodanige is, zeer gemakkelijk. Wij missen in haren Zang, gelijk de Franschen zeggen, le cachet artistique; zij behoeft verder eene goede school veel studie en krachtige ontwikkeling van gevoel, opdat haar Zang niet koud en stijf blijve. Hij, die deze Dame heeft durven aanraden als Zangeres, vooral *na* Mej. Johannsen, in Nederland op te treden, moet wel een zeer gering denkbeeld gehad hebben van den trap, waarop wij in de kunst staan.

De Heer Meyroos kwam beter beslagen ter ijs. Vinden wij bij hem nog geen grooten, sterken toon — dit schrijven wij ook aan de Viool toe, daar die op de G-snaar krachtig genoeg is — niet zeer veel patho's in de voordragt der Cantilenen, dan is zij evenwel van geen gevoel ontbloot, zijn toon toch liefelijk en gepolijst, en legt hij overigens zoo veel vuur, zekerheid, zuiverheid en stoutheid, zoo veel virtuositeit in bravour-passages zonder groote inspanning aan den dag, dat hij reeds op hooge goedkeuring mag aanspraak maken en men daarin vooral een zeer groot virtuoos voor de toekomst zien kan. De jeugdige kunstenaar had welverdiend loon op zijn werk. Daverende toejuichingen vielen hem na de beide Solo's ten deel.

De Heer Lubeck heeft zich als Pianist in al zijne grootheid doen kennen. Moscheles klassieke Compositie en Thalberg's elegant, bevallig en smaakvol toonfabricaat werden in hooge volkomenheid voor een bijzonder talrijk publiek ten gehoore gebragt en de niet genoeg te roemen kunstenaar werd met toejuichingen en het terugroepen bekroond, waarna hij nog *le Chanson Nègre*, van Gottschalk, geestig, los en perlend speelde. Ware de Heer Lubeck zoowel uit het verre Noorden of Zuiden als nu uit 's Gravenhage verschenen, gewis zou er aan toejuichingen en ovatiën geen einde zijn geweest. Deze wachten den kunstenaar ongetwijfeld in vreemde gewesten, in Zuid-Amerika, werwaarts hij zich (gelijk wij vernemen) met den grooten en reeds zeer beroemden Violist Fr. Coenen zal begeven.

Voor dezen genoegelijken Concert-avond en de optre-

ding van twee zulke Nederlandsche talenten zijn wij den HH. Commissarissen dank schuldig.

——

Uitvoering van «der Fall Babylons," Oratorium in twee Afdeelingen, van L. Spohr, door het Zanggenootschap, den 8. Februarij 1851.

De keuze van dit werk, dat wij reeds gedeeltelijk in Cassel leerden kennen, (zie reize door Duitschland in 1843 enz., *Caecilia* 1850, N°. 3), was zeer goed wat de waarde der Compositie betreft, minder goed wat de geschiktheid voor de het Genootschap ten dienste staande middelen ter uitvoering aangaat. Zoowel uitnemende orchestrale als krachtige vocale elementen, die het Zanggenootschap daartoe niet genoegzaam in zijn bereik heeft, worden tot zijne volkomene uitvoering gevorderd. Daar een ernstig streven in deze echter te prijzen valt, willen wij in ons oordeel nu niet te streng zijn en gaarne herzeggen wat ons voorloopig berigt inhoudt: «Naarmate der vele moeijelijkheden, die het Oratorium *der Fall Babylons* in zich bevat, en de middelen, welke het Zanggenootschap ter zijner beschikking heeft, is de uitvoering daarvan, onder directie van den Heer Kufferath, met een vrij goeden uitslag bekroond." Men heeft gedaan wat men kon, zelfs de adsistentie eener Solo-Sopraan (Dilettante) uit Amsterdam ingeroepen; aan lang genoeg instuderen van dit Oratorium en eene goede opkomst van het Koor-personeel bij de uitvoering, noch aan den ijver en goede medewerking van verdienstelijke Solisten beider kunne heeft het niet ontbroken, en daarom komt der Directie de dank der buitengewone leden van het Zanggenootschap toe, en gevoelen wij ons gedrongen over eenige zwakheden en enkele begane fouten heenen te stappen en allen, het Orchest, dat twee groote repetitiën hield, daaronder begrepen, ook onzen dank voor de opvoering van zulk een belangrijk werk toe te brengen. Hoe gaarne zouden wij over dat dramatische Oratorium uitweiden en in nadere beschouwing treden; door plaats gebrek echter zijn onze handen voor dezen oogenblik gebonden, zoodat wij eerst na den afloop der Concerten aan onzen lust hopen te kunnen voldoen, en thans besluiten moeten met dit werk, waarin de Toondichter zijne individualiteit en zijnen stijl niet verloochent, en wederom vele schoonheden op schitterende wijze ten toon spreidt, der Zangvereenigingen, namelijk die de Spohrsche Muzijk beminnen, over krachtige Koren, verscheidene Solo-Zangers en een zeer goed Orchest kunnen beschikken, ter uitvoering aan te bevelen.

Dr. KIST.

BERIGTEN BETREKKELIJK DEN TOESTAND DER MUZIJK IN LEYDEN.

(*Sedert het voorjaar* 1850 *tot Februarij* 1851).

Wij zouden na zoo lang verwijl onze schatting uit Leyden aan de *Caecilia* niet meer durven aanbieden, ware het niet dat een algemeen overzigt van den toestand der Muzijk gedurende een bepaald tijdperk (en dit omvat thans een geheel jaar) ook niet, althans éénige, eigenaardige voordeelen bezat, die kortere en elkander met grootere of kleinere tusschenpoozen opvolgende berigten moeten missen, al brengen zij de mededeeling van hetgeen geschiedde met meerderen spoed tot hen die den bloei der kunst en hare beoefening in ons vaderland met belangstelling gade slaan. — Wijden wij eerst onze aandacht aan de in Leyden gevestigde vereenigingen, die zich de bevordering der Toonkunst op verschillende wijze ten doel stellen, om dan nog met een enkel woord van eenige (want allen op te noemen zou ons te verre wezen) der voornaamste alhier gegeven openlijke Concerten te gewagen.

Maatschappij voor Toonkunst.

De jaarlijksche algemeene vergadering van de leden der Maatschappij werd op den 23. November des vorigen jaars in de Stads-Gehoorzaal op de Breedestraat gehouden, en door een aanzienlijk aantal leden met hunne Dames bijgewoond; van de genoodigde Commissiën waren tegenwoordig de afgevaardigden uit de Stedelijke Regering, uit het bestuur van het Studenten-Concert *Sempre Crescendo* en uit de Liedertafel *de Avondster;* de plaatselijke School-Commissie en het bestuur van het Concert *Musis Sacrum* hadden zich verhinderd gezien, om tot deze feestelijke gelegenheid op te komen.

Na eene korte, hartelijke toespraak, waarmede de commissaris voorzitter, de Heer A. Hartevelt Jz., Oud-Wethouder der stad, de vergadering opende en de aanwezigen welkom heette, werd het verslag medegedeeld, nopens den staat der Maatschappij en hare handelingen gedurende het laatst afgeloopen en met 31 Julij geëindigde Maatschappelijke jaar. De Maatschappij telde in dat jaar 155 leden (waaronder 1 Donateur) te zamen hebbende 158 aandeelen, en leverende bij een jaar vroeger eene aanwinst van *dertien* leden. De Muzijkschool was bezocht geworden door een gemiddeld aantal van 83 à 84 leerlingen, het Normaal onderrigt genoten door 39 à 40 kweekelingen, leverende, bij het vorige jaar vergeleken, eene vermeerdering van *drie* leerlingen, eene vermindering van *vier* kweekelingen; dit laatste ten gevolge van verplaatsing van sommigen naar scholen buiten deze stad. Aan de Normaal-klassen, bij uitsluiting opgerigt en bestemd om aanstaande schoolonderwijzers, vooral bij het lager onderwijs, op te leiden tot het geven van goed, stelselmatig onderrigt in de beginselen der Toonkunst en meer bepaald in Zang op de volksscholen, was, bij wijziging van het reglement, eene meer praktische rigting gegeven, ten gevolge waarvan de kweekelingen der hoogere klasse, naar eenen vastgestelden rooster, beurtelings in tegenwoordigheid van den onderwijzer, aan de kweekelingen der lagere Normaalklasse onderrigt moeten geven. Die maatregel was volstrekt noodig geworden, daar tot nog toe wèl bij opzettelijk onderzoek kon gekend worden of in hoe verre de kweekelingen zelven het hun voorgedragene begrepen en onthouden, maar niet of zij de vereischte vaardigheid erlangd hadden, om, hetgeen zij hoorden en leerden, aan anderen duidelijk en verstaanbaar mede te deelen, zelven behoorlijk onderrigt aan kinderen te geven.

Eene poging, op daartoe te kennen gegeven verlangen door Commissarissen te werk gesteld, tot het wederom openen eener Zangvereeniging, voorloopig enkel van Dames, om daardoor eene kern te vormen voor een gemengd Zanggezelschap, wanneer van de behoefte aan zulk eene inrigting later mogt blijken, had niet aan de verwachting beantwoord; zoodat Commissarissen besloten, alleen bij meer regtstreeks en bepaald aanzoek, de gelegenheid tot gezamenlijke oefening van grootere en klassieke Muzijkstukken voor mannen- en vrouwenstemmen, te openen. Dat dit thans niet geschied was, moest hoofdzakelijk toegeschreven worden aan het verlangen van Commissarissen om ook den schijn te mijden, van aan de uitbreiding der in de laatste jaren ook hier ter stede opgerigte Mannen-Zanggezelschappen, eenige belemmering in den weg

te leggen. Het was toch meermalen gebleken, dat in Leyden tot nog toe Zangvereenigingen, althans van eenigen omvang, van beide soorten, moeijelijk zich kunnen staande houden. Of, wanneer dit werkelijk het geval is, het niet wenschelijker zij, eene goede vereeniging van mannen- en vrouwenstemmen, dan wel alleen Mannen-Zanggezelschappen en Liedertafels te bezitten, zal niet behoeven onderzocht te worden; de *Caecilia* heeft dienaangaande in eenen harer vroegere jaargangen zeer ware en nuttige woorden doen hooren; maar zeker is het, dat de kunst ook in de tegenwoordig zoozeer in den smaak vallende Liedertafels met uitmuntend gevolg beoefend, menigeen die anders zou terug blijven, tot het deel nemen aan diergelijke oefeningen aangespoord wordt; terwijl, in welke rigting dan ook, maar althans in geene teruggaande, de beweging en het leven blijven bestaan, waarvan de goede vruchten bewaard, de nadeelige gevolgen wel ontzenuwd of weggenomen zullen worden. Die uitsluitende beoefening van het Mannengezang zal van zelve behoefte aan gemengde Zangoefening moeten te weeg brengen, en wordt die behoefte kenbaar, dan zullen de middelen om haar te voldoen allerwege en beter dan te voren beschikbaar zijn.

Wij keeren na deze uitwijding, die ik mij als Correspondent der *Caecilia* meende te mogen veroorloven, tot het verslag, waarvan wij boven gewaagden terug. De maatschappelijke kas had uit de gewone onkosten, met bijvoeging van een renteloos voorschot van *f* 63,07, alle hare uitgaven kunnen bestrijden, niettegenstaande onder de laatstgemelden behoorden de terugbetaling van een renteloos voorschot van *f* 100 (in het vorige jaar onder ontvangsten gebragt) en niettegenstaande de sommen buitengewoon aan twee malen verhuizen der Muzijkschool, het aankoopen eener Piano, het huren van eene andere en het herstellen van het Orgelpedaal-instrument ten koste gelegd. Men mogt zich dus ook in een geldelijk opzigt over vooruitgang verblijden, en heeft bovendien het vooruitzigt van eene niet onaanzienlijke besparing op de uitgaven, sedert de Muzijkschool, door eene overeenkomst met het Departement Leyden der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, in het nieuw gestichte Departementsgebouw op de Ruine, op zeer billijke voorwaarden eene passende en meer duurzame verblijfplaats heeft erlangd.

Met betrekking tot de lotgevallen en handelingen der Maatschappij werd gemeld, dat Commissarissen ook in het afgeloopen jaar het aantal leden van hun collegie met twee hadden zien verminderen. Van den Heer Dr. F. van Doeveren, die als mede-oprigter en sedert als Penningmeester, met den meesten ijver zijne zorgen aan de belangen der Maatschappij gewijd had, mogt niet langer gevergd worden, dat hij, onder voortdurende ongesteldheid en aanhoudende hem aan zijne legerstede bindende ligchaamssmarten, nog met het waarnemen van de moeijelijke en werkzame verpligtingen, die zijne betrekking hem oplegde, belast bleef; de Heer Wethouder der stad, Dr. van Hoorn, die vele jaren als Voorzitter aan de Maatschappij belangrijke diensten en menig blijk van belangstellende welwillendheid gegeven had, was, weinige maanden, nadat hij zijne betrekking bij het Collegie had nedergelegd, tot groot verlies van de vele goede inrigtingen, die hij ondersteunde en ongelukkigen, die hij beweldadigde, overleden. De Maatschappij had het voorregt, dat de Heeren A. Hartevelt Jz., Oud-Wethouder en oudste lid van den Raad der stad, de Hoogleeraar P. J. Verdam, en de Heeren A. L. Reimeringer en M. A. Kluit, alle leden der Maatschappij, aan het aan hen gerigte verzoek om deel te nemen aan het Commissariaat, welwillend gehoor gaven, zoodat thans het Collegie sedert lang voor het eerst wederom voltallig werd gemaakt. De Heer Hartevelt nam zitting als Voorzitter, de Hoogl. Geel liet zich de keuze tot Plaatsvervangend Voorzitter welgevallen, aan den Heer J. A. Susanna werden de verpligtingen van het Penningmeesterschap opgedragen, terwijl het toezigt over de Bibliotheek, instrumenten en meubelen aan den Heer Kluit werd toevertrouwd.

Aan een verzoek van den Heer N. J. Wetrens Jr. strekkende om de ondersteuning en aanbeveling der Maatschappij te erlangen voor een Concert, waarmede zijn vader het vijftigste jaar zijner medewerking in de Leydsche Orchesten wenschte te vieren, hadden Commissarissen toestemmend beantwoord, en zich tot het bedoelde einde met de drie voorname hier ter stede gevestigde Muzijkgenootschappen getracht in verbinding te stellen en tot het beoogde doel te vereenigen. Toen zij echter bemerkten dat hunne bedoeling in deze door *twee* dier genootschappen niet juist begrepen en op min aangename wijze opgenomen werd, hadden Commissarissen gemeend zich verder van alle regtstreeksche medewerking in die zaak te moeten onthouden. Hun later gevolgd besluit, waarbij zij de Voorzitters en Secretarissen der drie genoemde Genootschappen, zoo lang zij deze hunne betrekkingen bekleedden, tot buitengewone Leden der Maatschappij benoemden, en de aanvaarding dier benoeming, door hen op wie zij werd uitgebragt, strekten ten bewijze dat bij Commissarissen voor alles de belangen van de kunst in het algemeen en niet die van hunne of eenige andere inrigting uitsluitend, op den voorgrond stonden; en leverden eenen waarborg, dat bij dit alles de voor de goede zaak zoo noodige eensgezindheid en overeenstemming onverstoord zouden bewaard blijven.

Omtrent de voortdurende uitmuntende vorderingen, den ijver en het in alle opzigten goed gedrag van den voormaligen kweekeling der Muzijkschool, W. G. F. Nicolai, thans aan het Conservatorium te Leipzig, waren steeds de meest voldoende getuigenissen en berigten ingekomen. Daar het vroeger voor de studiën van den verdienstelijken jongen kunstenaar bijeengebragte fonds bijna uitgeput was, en Commissarissen zich door den dood van Koning Willem II verstoken zagen van den geldelijken bijstand, waarop de Vorst hun uitzigt had gegeven, meenden zij de welwillende hulp hunner stadgenooten en van kunstvrienden buiten Leyden te mogen inroepen. Zij deden dit, nadat zij alvorens zich in eene aanzienlijke bijdrage van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden tot het opgegeven doel mogten verblijden, en ondervonden op dit en het door hen zelven gegeven goede voorbeeld zoo vele en zoo algemeene deelneming, zoo in als buiten Leyden, en zelfs van geheel vreemden, dat zij thans, ofschoon nog met het juiste bedrag der geheele inschrijving niet volkomen bekend, zich overtuigd mogten houden, van de mogelijkheid om de kosten voor de verdere studiën van Nicolai, zoo te Leipzig als elders, gedurende den nog noodig gerekenden tijd te dekken. Wordt de niet ten onregte gekoesterde verwachting bevestigd, dan zal het vaderland eenmaal op den Leydschen wees, die bij de Muzijkschool alhier zijne eerste opleiding genoot, als op eenen harer eerste kunstenaars roem mogen dragen.

Na de mededeeling van het verslag werden door de leerlingen met gepaste vrijmoedigheid en tot algemeene voldoening der toehoorders, de volgende Muzijkstukken uitgevoerd:

Eerste Afdeeling. Rondino voor Piano à 4 mains, van C. Czerny, uitgevoerd op 6 Piano's door twaalf leerlingen der 4e klasse. Duettino van J. Concone, gezongen door

P. H. J. J. Lelièvre en A. M. C. Koch. Fantaisie voor Piano, van J. Rosellen, door E. M. van Kaathoven. Romance, gezongen door J. Dumoulin. Scène suisse voor Hobo, van Forcith, door E. J. Emeis. Andante cantabile voor Viool, van J. Botz, door S. Le Poole. Koor uit de Opera *les Huguenots*, door de 2e en 3e Zangklasse, de Solo's door P. H. J. J. Lelièvre en A. M. C. Koch. Tweede Afdeeling. Concert voor Piano, van W. A. Mozart, (Allegro), door J. M. Perriu. Romance, gezongen door P. H. J. J. Lelièvre. Variatiën voor Piano á 4 mains, van H. Herz, door A. J. en W. van Trotsenburg. *Le Lac*, van J. Niedermeijer, gezongen door A. M. C. Koch. Concert voor Viool, van J. Rode, (Allegro), door B. van Dantzig. Motetto van F. Mendelssohn Bartholdy, gezongen door de 2e en 3e Zangklasse, de Solo's door J. Dumoulin, P. H. J. J. Lelièvre en A. M. C. Koch. Sonate voor Piano à 4 mains, van W. A. Mozart, door twaalf leerlingen der 2e en 3e klasse.

Hierop geschiedde de mededeeling van de bevorderingen, eervolle meldingen en andere belooningen door Commissarissen aan de leerlingen toegekend, en werden aan een vijftal leerlingen der laagste klasse (het is alleen in deze dat prijzen worden gegeven) door den Voorzitter met hartelijke toespraak prijzen uitgereikt. Nadat de Voorzitter zich nog gerigt had tot den Directeur en de Onderwijzers der school, tot de leden der Maatschappij en de Afgevaardigde Commissiën, sloot hij de vergadering en nam de feestelijke bijeenkomst een einde met de uitvoering eener Finale (*Venlèvement du Serail*, van Mozart), à 4 mains, op twee Piano's en met klein Orchest-begeleiding door de leerlingen, met medewerking van eenige oud-leerlingen der school.

NIJMEGEN.

Groot Vocaal en Instrumentaal Concert, gegeven door den Heer J. H. Götz, op Maandag den 10. *Februarij* 1851, *in den Stads-Schouwburg.*

Programma. Eerste Gedeelte. Ouverture *die Najaden*, van Bennet. Sonate van L. van Beethoven, voor Piano, uit te voeren door den Heer Richard Hol. 6e Concert voor Viool, van de Beriot, uit te voeren door den Heer Henry Appij, uit Amsterdam. Aria de l'Opera *Il Puritani*, par Bellini, te zingen door de beroemde Deensche Zangeres, Mejufvrouw Bertha Johannsen. Ouverture No. 1, van J. W. Kalliwoda. Tweede Gedeelte. Ouverture No. 1, van J. W. Kalliwoda. Aria de l'Opera *le Barbier de Séville*, par Rossini, te zingen door Mejufvrouw Bertha Johannsen. Fantaisie op thema's uit *Anna Bolena*, voor Viool, van Allard, uit te voeren door den Heer Appij. *a. Lied ohne Worte*, voor Piano, van Mendelssohn, *b. Nocturne*, voor Piano, van Fesca, *c. La Chasse*, voor Piano, van Steven Heller, uit te voeren door den Heer R. Hol. Duo Brillant, voor Piano en Viool, door de Heeren R. Hol en H. Appij. Liederen: *a. Thränen*, van Richard Hol, *b. Ich muss nun einmal singen*, van Taubert, te zingen door Mejufvr. B. Johannsen.

Wij hebben de groote kunstvaardigheid van Mejufvr. Johannsen's stem, hare voordragt en Methode bewonderd. Al wat zij verrigt is afgerond en geschiedt met de meeste gemakkelijkheid en den grootsten smaak. Overigens heeft zij op ons geen zeer diepen indruk gemaakt, waarvan wij de oorzaak gaarne aan de keuze harer stukken willen toeschrijven. Liever hadden wij Aria's van Mozart, Weber en Beethoven gewenscht. De Heer Appij heeft zijne obligaten zeer goed voorgedragen. Hij is een alleraangenaamst en elegant Violist; groot noemen wij zijn spel niet. In dat van den Heer Hol zijn vele goede hoedanigheden op te merken. In de voordragt van Beethoven's Sonate zochten wij echter te vergeefs naar poëtische opvatting, kracht en vuur. In de moderne Piano-Muzijk was de Heer Hol beter te huis. Zijne uitvoering van Fesca's Nocturne valt bovenal te prijzen.

ZWOLLE.

Vierde Dames-Caecilia-Concert, 25 *Januarij* 1851.

Programma. Eerste Afdeeling. Ouverture van J. A. Hijner. 2e Concert voor Piano, (D-mol), van F. Mendelssohn Bartholdy, uit te voeren door den Heer J. A. van Eyken van Amsterdam. *a. Des Visschers dochtertje*, van J. B. van Bree; *b. Wenn sich zwei Herzen scheiden*, van J. A. van Eyken, te zingen door den Heer J. A. Vrugtman van Zutphen. Fantaisie van Thalberg, over motiven uit de *Hugenoten*, uit te voeren door den Heer J. A. van Eyken. Ouverture *Maria Stuart*. Tweede Afdeeling. Declamatorium *de Jager Micon*, gedicht van Helmers, gecomponeerd en te dirigeren door den Heer J. A. van Eyken; Declamator de Heer J. A. Vrugtman.

In den Heer van Eyken, Organist der Remonstrantsche Kerk te Amsterdam, hebben wij een veelzijdig gevormd kunstenaar leeren kennen. Vooreerst door de voortreffelijke uitvoering van Piano-Solostukken, als degelijk Pianist; vervolgens als Componist van het Lied voor Bariton en het Declamatorium, en eindelijk als Orchest-Directeur, daar hij zijne Compositie zelf gedirigeerd heeft, daartoe door onzen geachten Directeur aangezocht zijnde.

Het Declamatorium bevat vele goede en schoone gedachten, is rijk en effectvol geïnstrumenteerd en drukt de verschillende situatiën van het gedicht goed uit. Wij mogen niet nalaten te vermelden, dat de Componist alle vereischten, die in een goed Directeur noodzakelijk zijn, bezit, als: vaste hand, zonder overdreven zwaaijen met armen en ligchaam, de partituur in het hoofd, zeer fijn gehoor, bescheidenheid en heuschheid jegens het Orchestpersoneel, enz. Wij hadden ons gevleid hem ook op zijn hoofd-instrument (het Orgel) te mogen hooren, doch zijn daarin te leur gesteld, wij meenen door vele bezigheden veroorzaakt overhaast vertrek. De Heer Vrugtman heeft door zijne overschoone en goed begrepene declamatie veel tot de goede uitvoering van het Declamatorium bijgedragen; ook het Orchest heeft getoond wat goeden wil en strenge studiën vermogen. De Ouverture van den Heer J. A. Hijner is een goed aangelegd, niet te lang en goed geïnstrumenteerd werk. Wij wenschen dien Heer geluk met deze eerste proeve van een Orchestwerk, en hopen, dat bij meerdere Compositiën, hij zich een strengen weg zal blijven afbakenen. De Ouverture *Marie Stuart*, welker uitvoering op het Heeren-Concert fijner was, is een degelijk werk van eenen reeds door de *Caecilia* gunstig bekenden Dilettant; vele Componisten, kunstenaars van professie, zonden zich niet behoeven te schamen hunnen naam daarvoor te plaatsen. Wij zeggen der directie dank voor dit Programma. No. 1, 3, 5 en het Declamatorium zijn van *Hollandsche* Componisten; No. 1, 3 *b*, 5 en het Declamatorium manuscript. Wij hopen spoedig meerder Compositiën van den Heer van Eyken in druk te zien verschijnen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

LEIPZIG.

Negende Abonnement-Concert in de zaal van het Gewandhaus, Donderdag den 19. December 1850.

Programma. Eerste Deel. Ouverture *die Hebriden*, van F. Mendelssohn-Bartholdy. *L'addio*, Aria van W. A. Mozart, gezongen door Frau Augusta von Strantz. Concert voor de Klarinet, van L. Spohr, voorgedragen door den Hr. Landgraf, (lid van het Orchest). Recitatief en Aria uit *Semiramis*, door Frau A. von Strantz. Tweede Deel. Symphonie, E-mol, van Ferd. Hiller, (Manuscript).

Dit Concert, tot sluiting van het jaar, was ten opzigte der uit te voeren Instrumentaal-werken wat stiefmoederlijk behandeld; want al hadden wij Mendelssohn's schoone, geestvolle Ouverture ook aan het hoofd, dan kan toch de Symphonie van Hiller in het tweede deel niet als een voldoend en waardig afscheid van het oude jaar verschijnen. Naar onze meening had men voor zulk eene gelegenheid een bekend klassiek werk moeten kiezen. Over Hiller's Symphonie met het motto «*Es muss doch Frühling werden*," hebben wij reeds vroeger een uitvoerig oordeel uitgesproken. Dat Hiller zich aan Robert Schumann's manier aansluit was ditmaal nog opvallender dan bij de eerste uitvoering. In het algemeen moeten wij daar nog bijvoegen, dat juist bij dit werk het genoegen van het uitvoerende gedeelte grooter is dan dat des toehoorende, en dus van hen, die op genot aanspraak hebben, daar het ons voorkomt, dat dit werk zeer veel bevat dat interessanter is te spelen dan te hooren; en daarom komt het ons niet raadzaam voor deze Compositie in de rei derzulken te plaatsen, welke geregeld bijna elk jaar uitgevoerd worden. De flaauwe bijval van het publiek bewees wel dat het geen bijzonder behagen in dergelijke werken schept. Frau von Strantz bezit eene zeer schoone, gelijke Altstem met eene duchtige school, welker omvang buitengewoon klankvol en belangrijk mag genoemd worden. In de Aria van Rossini werd tevens het hooge aan de Alt niet meer eigen register gebruikt, en wel, ofschoon men de afscheiding beider stemregisters (namelijk het natuurlijke en het door kunst verkregene) door hunne verschillende kleur duidelijk onderscheiden kon, met zulk eene vaardigheid en zekerheid, dat men niet dan aangenaam bij het aanhooren van hetgeen verrigt werd, kon aangedaan worden. Beide Zangstukken werden in hun karakter goed terug gegeven. De voordragt van Mozart's Aria muntte zoozeer door de waarheid van het diep gevoelde, als die van Rossini door het aplomb, waarmede het gezongen werd, uit; wat het laatste betreft, moeten wij de afgeronde, zekere en smaakvolle uitvoering der coloratuur en figuren in het algemeen roemen. De bijval des publicums beantwoordde aan de waarde van hetgeen de Zangeres zong.

De Solo-voordragt van onzen geachten Klarinettist Landgraf heeft ons niet zoo bevallen als anders; hetgeen gedeeltelijk aan de eenigzins verouderde Compositie kan gelegen hebben; maar buitendien scheen de kunstenaar niet goed gedisponeerd te zijn, daar hij niet rustig genoeg was en nu en dan zijne passages wat overhaastte.

Tiende Abonnement-Concert in de zaal van het Gewandhaus, den 1. Januarij 1851.

Programma. Eerste Deel. *Ein' feste Burg ist unser Gott*, Cantate van Joh. Seb. Bach. (De uitvoering der Koren door de leden der Singacademie en Thomaner-Chor). Ouverture *Iphigenie in Aulis*, van Gluck. Der 95. Psalm, Componirt von F. Mendelssohn-Bartholdy. (De Solo-partijen gezongen door Fräul. Anna Klassig, Bleijel en den Heer John). Ouverture (Op. 124) van L. van Beethoven. Tweede Deel. Symphonie van W. A. Mozart, (C-dur, met de Fuge tot slot).

Gelijk altoos werden ook op dit Nieuwejaars-Concert voor dien dag passende Muzijkwerken van een feestelijk, ernstig karakter uitgevoerd. Het werd met Bach's reusachtige en almagtige toon-opvolgingen over Luther's bekend Koraal begonnen. De uitvoering, die ons het wonderbaar krachtig Zangwerk volop deed genieten, kunnen wij het minst aan de Sopranen toeschrijven, daar deze, waarschijnlijk ten gevolge van velerlei oudejaarsavond-vermakelijkheden, wat vermoeid schenen. Hetzelfde moeten wij omtrent Mendelssohn's Psalm zeggen, want als wij de opmerking maken moesten, dat de zamenwerking van het geheele Koor ditmaal doorgaans wat flaauwer was, dan was de Sopraan altoos het minste frisch. In een ander opzigt konde dit werk, namelijk wat de uitvoering der Soli betreft, niet zoo voldoen als het eerste. De Hr. John, die de Tenorpartij op zich genomen had, liet aan zijne alhoewel meestal juiste voordragt, die verwarmende, beziclende vonken zoozeer ontbreken, zoodat zijn Zang niets meer was dan een ledige klank — zonder ziel en leven — en daarmede kan eene Muzikale uitvoering toch nooit voldoen. Ook Fräul. Klassig toonde zich niet voor hare partij geheel en al berekend; het ontbreekt haar hier en daar nog aan die diepere, voleindigde Muzikale vorming, zonder welke een volkomen beheerschen van het materiaal in alle verschillende gevallen onmogelijk wordt, zoo als dit b. v. in de Duet As-Dur voorkwam, terwijl de jonge Dame verder tegen het einde eene vrij in het oog loopende fout tegen de intonatie beging, — juistheid en correctheid zijn, zoo het ons voorkomt, boven al het andere wel de hoofdzaak.

De Ouverture *Iphigenie in Aulis*, met haar ernstig streng karakter, als geheel daartoe geschapen om het geestelijken wereldsch-muzikaal element van het Programma te verbinden en tot een geheel te maken, werd, met uitzondering van een klein verschil bij het tweede thema, door Viool en Fluit unisono gespeeld, tusschen die beide instrumenten, op de bekende, voortreffelijke wijze gegeven. Niet minder geldt dit, maar nog in hooger mate wat de meesterlijk gelukte reproductie der groote Beethoven's Feest-Ouverture en Mozart's krachtige, altoos frissche C-dur-Symphonie betreft. Namelijk bevielen ons bij de schoone uitvoering ook de gekozen Tempi, vooral in het eerste stuk, dat zelfs langzamer dan anders genomen, wezenlijk veel klaarder en krachtiger uitkwam.

Elfde Abonnement-Concert in de zaal van het Gewandhaus, den 9. Januarij 1851.

Programma. Eerste Deel. Ouverture *Anacreon*, van Cherubini. Aria van G. F. Händel, gezongen door Frau Auguste von Strantz. Fantaisie voor de Fluit, gecomponeerd en voorgedragen door den Hr. W. Haake, (Lid van het Orchest). Recitatief en Aria van J. Rossini, gezongen door Frau A. von Strantz. Jubel-Ouverture van C. M. von Weber. Tweede Deel. Symphonie van R. Schumann, (B-dur).

Wederom viel ons het gewenschte genot ten deel Frau v. Strantz in twee zeer van elkander verschillende Zangstukken te hooren. Het eerste der twee genoemde was de Händelsche Aria «*Heilig, heilig*," welke in haar geheel

majestueuse en feestelijke beteekenis ten gehoore werd gebragt. Uitgenomen eene kleine vergissing in de intonatie, hoorden wij eene volkomene uitvoering. Het laatste, eene ons nog geheel onbekende Aria van Rossini met alle Italiaansch pronk- en klatergoud-werk, beheerschte Frau von Strantz niet minder volkomen. Het is eene zeldzame verschijning dat de Zangeres haar orgaan, eene oorspronkelijke Alt, in geheel tegen elkander overstaande rigtingen — het gedragene en zeer gefigureerde — kan aanwenden, en beide genres voortreffelijk voordragen. Wij kunnen de buitengewone kunst, zoo als zij zich bij Frau v. Strantz met zeer schoone, beduidende en evenwel hoogst bevallige stemmiddelen vereenigt, niet genoeg roemen. In de Rossinische Aria toonde zij een omvang van twee octaven tot *as*, zelfs tot *b*, en wat het verband der verschillende registers aangaat, is dit op geheel onmerkbare kleine ongelijkheden na zeker bewerkt. Ten opzigte der uitspraak moeten wij opmerken dat deze bij den Duitschen tekst niet overal geheel duidelijk en rein te noemen is.

Wat het Orchest gaf was als gewoonlijk in de hoofdzaak wederom roemvol. De uitvoering der Jubel-Ouverture verdient de eerste plaats, vervolgens die der eigendommelijke, schoone Ouverture van Cherubini allen lof, op eene passage na, die zich in de eerste Viool meermalen herhaalt, en die nog niet geheel conform wilde klinken. Schumann's geniale B dur-Symphonie dringt klaarblijkelijk bij elke herhaalde uitvoering steeds dieper en nadrukkelijker in het hart der hoorders, en zoo bereikte zij dan ook heden in hare meest welgeslaagde reproductie een waren kolossalen bijvalsstorm. Wij eindigen om met lof van de met veel bijval ontvangen voordragt van onzen duchtigen Fluitist den Heer Haake te gewagen. Mogten wij maar eens betere, ten minste Compositien, die rijker in gedachten zijn, bij zulke gelegenheden te hooren krijgen.

Twaalfde Abonnement-Concert in de zaal van het Gewandhaus, den 16. Januarij 1851.

Programma. Eerste Deel. Symphonie van Niels W. Gade, (№. 4, B-dur, voor den eersten keer). Recitatief en Aria van Gluck, gezongen door Frau Auguste von Strantz. Militair-Concert voor de Viool, van Lipinski, voorgedragen door Julius Grunwald, uit Posen. Tweede Deel. Ouverture *Leonore*, van L. van Beethoven, (№. 2). Recitatief en Aria van Mercedadante, gezongen door Frau Augusta von Strantz. Fantaisie en thema's uit de *Othello*, gecomponeerd door W. Ernst, voorgedragen door den Heer Grunwald. Twee Liederen voor Mannenkoor, van Mendelssohn-Bartholdy, gezongen door de leden der *Pauliner-Sängervereine*.

Gade heeft in deze schoone Symphonie een anderen weg ingeslagen. Hij heeft getracht het Noordsche element, in de vroegere voorhanden, te verlaten, en in Duitschen zin te scheppen. Wat Gade's Muze op die nieuwe baan zal voortbrengen, moet de toekomst leeren. Deze 4e Symphonie kan voor het aanvangspunt gehouden worden. De vorm dezer laatste is buitengewoon klein in omvang en wijkt daarin van den Symphonie-stijl af, en over eenige motiven en hare melodische, harmonische en rythmische gedaante en verdere ontwikkelingen kan men hetzelfde zeggen. Er ontbreken grootsche trekken, zonder welke wel een geestvolle en interessante Muzijk kan geschreven worden, zoo als in dit geval, maar zij geven aan een in grooten stijl gebonden Compositie, en wel aan een Orchestwerk eerst de ware, gestempelde physionomie. Het voorheerschende karakter is gracieus, liefelijk, frisch en op zijne wijze aangenaam en weldoend. De instrumentatie moet meesterlijk genoemd worden en in de behandeling der Harmonie ziet men weer overal den bijzonder fijnen, vaardigen en geestvollen Componist. De Muzijk is overal edel en uit een gemoed met een echt kunstenaars-gevoel bezield, gevloeid. Na elk hoofddeel werd de meesterlijk uitgevoerde Symphonie naar verdienste door luiden bijval van een talrijk publiek bekroond, wat de uitstekende Zangeres von Strantz ook als vroeger ten deele viel. Zij zong zoo schoon, dat de referent een klein malheur aan het slot van het Italiaansche Aria gaarne over het hoofd ziet.

Het spel van den Violist Grunwald vereenigt de meeste voortreffelijke hoedanigheden in zich, maar hij droeg het Concert (alleen het eerste deel) van Lipinski beter dan het stuk van Ernst voor. Het bevat nog zeer groote moeijelijkheden boven zijne kracht. De zeer goed geslaagde voordragt der *Pauliner-Verein* en de uitvoering van Beethoven's Ouverture door het brave Orchest vonden eene zeer algemeene en welverdiende deelneming.

FEUILLETON.

EDUARD HETZ.

Van vele zijden, van Kunstenaars en goed gevormde Dilettanten, hebben zich reeds lang klagten over Ed. Hetz's Muzikale strooptogten, over zijne gewaande Piano-virtuositeit doen hooren, die trouwens ook wel eens in deze of gene Courant weêrsproken zijn;... maar door wien? Door deskundigen? Neen, dat kan niet zijn, maar voorzeker door onkundigen, door hen, die misleid en verblind zijn door Hetz's bestaande portret, door zijne levendige gestalte, zijne lange haren, zijn' vloed van woorden, zijn titel van Doctor (?), leerling van Liszt (?), beroemd Pianist aan het hoofd van Programma's; door Hetz's schijnbaar groote bravour, acrobatische sprongen of bliksemsnelle loopen, meestal met *eenen* vinger der regterhand over het Klavier, terwijl de linker naar die mate aan impotentie lijdt; door de zonderlingste bombastische Muzijk, quasi van Liszt, en de grootste *non sens* van eigene Fantaisiën over Nederlandsche Volksliederen, door het spelen op met een servet bedekte toetsen en de Hemel weet wat al meer. En echter is de Heer Ed. Hetz (niet Herzt) volstrekt geen Pianovirtuoos in den waren zin des woords, zelfs kan hij zich niet met een gevorderd Dilettant (Pianist) meten, als het op a vista spelen en het begeleiden van een of ander Soto (namelijk naauwkeurig terug gegeven, wat de Componist geschreven heeft) of op het voordragen van een klassiek werk aankomt. Men denke aan het gebeurde op het Concert te Vianen, hoe hij op dat punt door den Heer Dietz aldaar is uitgedaagd. En wat had er met den Heer Hetz te Arnhem plaats? «Gemelde Hetz," zoo schrijft een kunstenaar, — wij hebben den brief voor ons, — «is bij ons zeer wel bekend als een kwakzalver in de kunst. Hij loopt al de kleine plaatsjes af om Concert te geven, en na het Concert speelt hij de boeren voor den *Dans*. Hij heeft hier in Arnhem niets kunnen maken, want hij huurde geen zaal, waar gewoonlijk de Concerten plaats hebben, maar heeft in het Logement *de Zon* Concert gegeven en kwam bij xxx voor een Obligaat, voor Viool en Klarinet, enz. Hij (Hetz) was niet in staat de Piano-partij van eene Concertante van Iwan Muller te spelen, dat heeft xxx (den naam zullen wij niet noemen) gedaan. xxx zonde een Concert spelen voor Viool en Trombone (obligaat), dit heeft hij moeten doorschrappen op het Programma, omdat hij de Piano-partij niet durfde spelen." En wat schreef een knap Dilettant uit Zwolle, (na het lezen van hetgeen over den Heer Hetz in de *Caecilia* gezegd is): «*Hetz heeft zijn verdiend loon gekregen, tweemaal heb ik dien kunstverdraaijer in zijn logement gehoord, nadat hij eerst zijn portret had vooruit gezonden. Het was dan ook verschrikkelijk om die bombast aan te hooren.*" Maar waarin bestaat Hetz's grootste speculatie thans? In Pianino's te slijten, die met schepen, karren en wagens worden uit den vreemde aangevoerd, en die door spreekkracht en op fijne manieren worden aan den man gebragt. Of op hare soliditeit meer te bouwen zij, dan op die van Hetz's Piano-spel, zal de toekomst leeren, wanneer de vogel

zal weg gevlogen zijn. Dat de liefhebbers zulks mogten bedenken, en daarom liever een Pianino koopen uit de Magazijnen van lang gevestigde en wegens hare soliditeit bekende Firma's.

Utrecht. De voorstelling van *Robert le Diable* had een talrijk publiek uitgelokt. De verrigtingen van het mannelijk personeel der Operisten liet inzonderheid veel te wenschen overig.

Voorloopige berigten. Dingsdag den 18. Februarij had het vijfde Harmonie-Concert, Vrijdag den 21e de derde Quartet-Soirée van de HH. Malherbe, Dahmen, Craeyvanger en Baumgarte, Zaturdag den 22. jl. het vijfde Stads-Concert plaats, waarop Mej. Johannsen op nieuw veel enthusiasmus verwekte en lauweren behaalde en Mej. Zirges als Violiste zeer veel bijval vond. Woensdag den 26. werd het 5e Studenten-Concert en den volgenden dag door de Liedertafel *Aurora* eene uitvoering voor hare buitengewone leden met hunne Dames gegeven.

Op den 5. Maart hlijft het Geestelijk-Concert, te geven voor de Armen door de *Invitatie-Zangvereeniging*, onder medewerking van den Heer Dijkhuysen, Organist te Nijmegen, bepaald, en de uitvoering van de *Comala* enz. voor de Soirée der *Maatschappij tot bevordering der Toonkunst* op den 10. Maart. Ook zal de *MannenZangvereeniging* binnen kort door haar gezang ten voordeele der Armen trachten te werken; wanneer is ons nog niet bekend.

Amersfoort. Den 17 Februarij jl. gaf Mej. Hortensia Zirges hier Concert, met medewerking van de Liedertafel, en de HH. G. J. van Eyken en M. E. Grefe. Programma. Altdeutsches Schlachtgesang, van Julius Rietz, uit te voeren door de Liedertafel. Fantaisie pour le Violon, par Vieuxtemps, uit te voeren door de Concertgeefster. Grand Solo pour la Flûte, par Tulou, uit te voeren door den Heer Edzard Grefe. Koor uit *Charles VI*, van Halevy, uit te voeren door de Liedertafel. Grande Fantaisie pour le Violon, par Artot, voor te dragen door de Concertgeefster. Fantaisie voor de Fluit, über den *Sehnsuchtswälzer*, van Beethoven, door Th. Böhme, voor te dragen door den Heer M. Edzard Grefe. *Les Arpèges*, Capriee pour le Violon, par Prume, voor te dragen door de Concertgeefster.

Mejufvrouw Zirges droeg hare Solo's fraai en meesterlijk voor en werd uitbundig toegejuicht. Het spel van den Fluitist Grefe was zuiver en goed. De Liedertafel (ditmaal zeer onvolltallig) kweet zich echter tamelijk wel van hare taak en vooral vond de Bariton-Solo in het Koor van *Charles VI* veel bijval.

De Heer de Beriot is door Z. M. den Koning der Nederlanden tot Ridder van de Eikenkroon benoemd.

Brussel. In de Koninklijke Akademie (klasse der Schoone Kunsten) heeft de Heer Fétis medegedeeld, dat een zeer ijverig liefhebber, de Heer Léon de Burbure, ondernomen heeft om de Archiven van de Kathedrale Kerk te Antwerpen te ordenen, met het doel om nuttige bijdragen voor de geschiedenis der Muzijk op te sporen, waarmede hij zich thans bezig houdt. Zijn onderzoek is met een volmaakten uitslag bekroond. Men wist dat de Nederlanders gedurende de middeneeuwen in Europa hebben uitgeblonken, maar niet welke de voorname zetel der school was. Uit de rekeningen der Kathedrale Kerk te Antwerpen is echter gebleken dat het de metrise dezer Kerk is geweest. Want sedert de 13. eeuw waren er twee Koren, het een 32 en het andere 33 Zangers sterk, behalve 12 kinderstemmen. De groote Musici, die in de 14. en 15. eeuw het meest tot den roem der Nederlandsche school hebben bijgedragen, komen in de door den Heer Burbure nagegane rekeningen voor: Ockeghem, Gerard van Turnhout en Obrecht. Een van de gedane belangrijkste ontdekkingen is die van den naam eens kunstenaars **Barbario**, (misschien Barbier, volgens het gebruik van dien tijd om aan eigennamen vreemde uitgangen te geven), die als grondlegger der school kan beschouwd worden en van 1435 tot 1492 als Chef van het Koor voorkomt.

Mevrouw Clara Schumann heeft het voornemen aanstaanden zomer eene kunstreis naar London te ondernemen.

Het Nederrhijnsch Muzijkfeest zal op de aanstaande Pinksterdagen te Aken gehouden worden, onder de directie van den Heer Lindpaintner.

De nieuwe *Theaterzeitung* van Weenen schrijft: Ole Bull maakt thans eene kunstreis in Azia. Nu heeft hij reeds in het *vierde* werelddeel geld verzameld, waartoe hem, gelijk men weet, zijne hebzuchtige vrouw, eene Française, aanzet. Deze vrouw heeft Ole Bull zoo ver gebragt een Paganini ook in geldzaken te zijn. Hij heeft reeds over de twee millioenen Franken te zaam geschraapt.

In April zal de Abbé N. A. Janssen te Brussel uitgeven: *le mois de Marie*, 31 Cantiques à 1, 2 et 3 voix, en partition, gr. 8°. — Poésie et Musique inédites. — à l'usage des pensionnats, Couvents, Chapelles, Eglises etc. où l'on célèbre le Mois de Marie (*Mai*). L'auteur a tâché d'écrire des musiques faciles dans un style qui tient le milieu entre la musique d'église et celle de salon. L'Ouvrage paraitra d'abord à Bruxelles chez M. Katto, 1°. Galerie du Roi, pour être ensuite expédié dans toutes les provinces de Belgique, en France, en Hollande etc. Ces Cantiques sont avec accompagnement d'Orgue et de Piano.

Uit Massachusetts, van waar veel voor de tentoonstelling te Londen beloofd is, moeten ook twee Violen komen, van welke de eene 3,000, de ander 10,000 Dollars waard zoude zijn. Wat de tentoonstelling der Muzijk-instrumenten in het algemeen betreft, merkt de «*Punsch*" te regt aan dat deze geheel ondoelmatig zij, wanneer men geene gelegenheid heeft hunne voortreffelijkheid aan het gehoor te toetsen. (*Signale*).

De Heer Max Bohrer zet zijne kunstreizen als Violoncellist nog steeds voort. Thans geeft hij te Turin Concert.

Reims. De Commissie door de Aarts-Bisschoppen van Reims en Cambry in 1849 benoemd tot het daarstellen van een Roomsch Gezangboek uit de typen der oude handschriften, heeft het *Graduale* gereed en houdt zich thans met het *Antiphonarium* bezig. De leden dezer Commissie hebben eenige stukken uit het Graduale, dat weldra zal uitkomen, door al de leerlingen van het groot Seminarium doen zingen. Verscheidene geestelijken van Reims, bij deze uitvoering door eene massa van 150 stemmen tegenwoordig, hebben het schoone effect dezer oude melodiën en de meerdere voortreffelijkheid dezer Gezangen boven die uit al de moderne uitgaven kunnen waarderen.

Parijs. Volgens een besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken zal Spontini's buste van wit marmer in de foijer der Opera worden geplaatst.

Necrologie.

De Heer S. de Monchy, ijverig kunstbeoefenaar en een der grootste Paukenisten van Europa, is den 8. Februarij 1851 te Rotterdam overleden. Meer dan eens hebben wij dien uitnemenden Dilettant een Concert voor *acht Pauken*, door den Heer Hutschenruyter gecomponeerd, met eene verbazende vlugheid en gratie zien uitvoeren.

De gebroeders Ch. en Jos. Serassi, Orgelmakers, stierven onlangs bijna gelijktijdig te Bergamo.

ADVERTENTIEN.

GRONDTREKKEN

VAN

DE GESCHIEDENIS DER MUZIJK,

DOOR

Fr. BRENDEL.

UIT HET HOOGDUITSCH IN HET NEDERDUITSCH VERTAALD, DOOR

Dr. F. C. KIST.

Prijs f 0,75.

Bovenstaand werkje ligt bij ons ter verzending gereed. Wij maken de minnaars der Toonkunst hierop reeds bij voorraad opmerkzaam.

UTRECHT, DANNENFELSER EN DOORMAN.
Februarij 1851.

De Concert-berigten uit Dordrecht zijn voor dit N°. te laat ontvangen.

Te Utrecht, bij KEMINK & ZOON.